

Helsingin seurakuntayhtymän uuden perussäännön hyväksyminen

Yhteinen kirkkoneuvosto 15.01.2026 § 9
464/00.01.00/2025

Esittelijä Vs. seurakuntayhtymän johtaja Forsén Stefan

Päätösehdotus

Yhteinen kirkkoneuvosto päättää

1) merkitä liitteessä esitetyt seurakuntaneuvostojen, yhteistyötoimikunnan ja seurakuntayhtymän johtoryhmän lausunnot ehdotuksesta Helsingin seurakuntayhtymän uudeksi perussäännöksi tiedoksi.

2) antaa liitteeseen kirjatut vastaukset seurakuntaneuvostojen ja seurakuntayhtymän johtoryhmän antamiin lausuntoihin.

Yhteinen kirkkoneuvosto päättää esittää yhteiselle kirkkovaltuustolle, että se päättää

3) merkitä liitteessä esitetyt seurakuntaneuvostojen, yhteistyötoimikunnan ja seurakuntayhtymän johtoryhmän lausunnot ehdotuksesta Helsingin seurakuntayhtymän uudeksi perussäännöksi tiedoksi.

4) merkitä liitteessä esitetyt yhteisen kirkkoneuvoston antamat vastaukset seurakuntaneuvostojen ja seurakuntayhtymän johtoryhmän lausuntoihin tiedoksi.

5) hyväksyä ehdotuksen Helsingin seurakuntayhtymän uudeksi perussäännöksi liitteen mukaisesti. Uusi perussääntö astuu voimaan 1.3.2026 alkaen, korvaten tuolloin nykyisen, 1.1.2024 voimaan astuneen perussäännön.

Käsittely

Hallintojohtaja Silander selosti asiaa.

Käsittelyn aikana käytettiin seitsemän puheenvuoroa.

Kokouksen puheenjohtaja Otto Lehtipuu ehdotti Voipio-Pulkin, Halmeen ja usean muun kannattamana että päätösehdotukseen lisätään kohta 6, joka kuuluu seuraavasti:

6) Samalla yhteinen kirkkoneuvosto toteaa, että jos yhteinen kirkkovaltuusto hyväksyy uuden perussäännön, päätöksen täytäntöönpanon yhteydessä yhteinen kirkkoneuvosto kehottaa hallinto-osastoa seuraamaan seurakuntien toimintatulojen kehittymistä ja vaikutuksia seurakuntien taloudelliseen asemaan ja tekemään mahdollisesti tarvittavat esitykset vuoden 2029 loppuun mennessä.

Puheenjohtaja totesi, että asiasta on äänestettävä. Puheenjohtaja teki äänestysesityksen, jonka mukaan ne, jotka kannattavat lisäystä äänestävät Ei, ja ne jotka kannattavat YKN:n pohjaesitystä äänestävät Jaa. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Puheenjohtaja ilmoitti äänestystuloksen: Ei-ääniä annettiin 13 (Raika-Ojanen, Lehtipuu, Lainela, Heikkilä, Halme, Lundsten, Voipio-Pulkin, Assmann, Raittinen, Vuorinen, Solastie, Salenius, Auvinen) ja Jaa-ääniä annettiin yksi (Laturi).

Uusi kohta 6 hyväksyttiin.

Päätös

Yhteinen kirkkoneuvosto päätti

1) merkitä liitteessä esitetyt seurakuntaneuvostojen, yhteistyötoimikunnan ja seurakuntayhtymän johtoryhmän lausunnot ehdotuksesta Helsingin seurakuntayhtymän uudeksi perussäännöksi tiedoksi.

2) antaa liitteeseen kirjatut vastaukset seurakuntaneuvostojen ja seurakuntayhtymän johtoryhmän antamiin lausuntoihin.

Yhteinen kirkkoneuvosto päätti esittää yhteiselle kirkkovaltuustolle, että se päättää

3) merkitä liitteessä esitetyt seurakuntaneuvostojen, yhteistyötoimikunnan ja seurakuntayhtymän johtoryhmän lausunnot ehdotuksesta Helsingin seurakuntayhtymän uudeksi perussäännöksi tiedoksi.

4) merkitä liitteessä esitetyt yhteisen kirkkoneuvoston antamat vastaukset seurakuntaneuvostojen ja seurakuntayhtymän johtoryhmän lausuntoihin tiedoksi.

5) hyväksyä ehdotuksen Helsingin seurakuntayhtymän uudeksi perussäännöksi liitteen mukaisesti. Uusi perussääntö astuu voimaan 1.3.2026 alkaen, korvaten tuolloin nykyisen, 1.1.2024 voimaan astuneen perussäännön.

Samalla yhteinen kirkkoneuvosto toteaa, että

6) jos yhteinen kirkkovaltuusto hyväksyy uuden perussäännön, päätöksen täytäntöönpanon yhteydessä yhteinen kirkkoneuvosto kehottaa hallinto-osastoa seuraamaan seurakuntien toimintatulojen kehittymistä ja vaikutuksia seurakuntien taloudelliseen asemaan ja tekemään mahdollisesti tarvittavat esitykset vuoden 2029 loppuun mennessä.

Selostus

Taustaa

Uusi kirkkolainsäädäntö astui voimaan 1.7.2023, minkä johdosta seurakuntatalouksilla annettiin kuuden kuukauden siirtymäaika saattaa omat sääntönsä vastaamaan uuden kirkkolainsäädännön kirjauksia. Yhteinen kirkkovaltuusto hyväksyi uuden perussäännön 14.12.2023.

Helsingin seurakuntayhtymän osalta sääntöjen päivittämisen keskiössä olivat tuolloin kirkkolain uudistuksen myötä seurakuntayhtymän perussääntö sekä yhteisen kirkkoneuvoston ohjesäännöstä, yhteisen kirkkovaltuuston työjärjestyksestä ja hallinnon johtosäännöstä sittemmin koottu uusi hallintosääntö. Näiden lisäksi päivitettiin myös muut seurakuntayhtymän sellaiset säännöt ja ohjeet, joissa on viittauksia kirkkolainsäädäntöön. Tällaisia ovat muun muassa hautaustoimen ohjesääntö, hautainhoitorahaston säännöt, hankintaohjeet, arkistosääntö ja kielisääntö.

Työnjako 2026 -projektin ollessa keskeneräinen, perustelluin vaihtoehto oli tehdä voimassa olevaan perussääntöön puhtaasti uuden kirkkolain ja muuttuneen seurakuntarakenteen vaatimat tekniset muutokset. Näin varmistettiin kirkkolain määräysten noudattaminen ja kirkkolain näkökulmasta uudistettu perussääntö astui voimaan 1.1.2024 alkaen.

Päätösehdotuksen perustelut

Nyt tehtävässä perussäännön uudistamisessa on huomioitu ne muutostarpeet, jotka ovat nousseet esiin seurakunnallisen työn työnjaon kehittämisen yhteydessä. Lisäksi laadittu perussääntöehdotus sisältää ne syksyn 2023 lausuntokierroksella mukana olleet kirjaukset, jotka vastaavat nykytilaa ja joihin ei kohdistunut tuolloin annetuissa lausunnoissa kritiikkiä / muutostoiveita. Seurakuntaneuvostojen syksyllä 2023 antamia lausuntoja ja niihin annettuja vastineita on hyödynnetty perussäännön jatkovalmistelussa ja -keskusteluissa.

Työnjako 2026 -projekti saatiin päätökseen kesällä 2025 ja perussääntö tulee nyt saada vastaamaan nykytilaa (Työnjako 2026-2030: Työnjaon keskeiset linjaukset ja yhteisten palveluiden muutossuunnitelma, Yhteinen kirkkoneuvosto 03.04.2025 § 113, Yhteinen kirkkovaltuusto 24.4.2025 § 34).

Sääntötyöryhmän valmisteluryhmä ja sääntötyöryhmä ovat käsitelleet asiaa mm. 13.6.2025, 21.8.2025, 10.9.2025, 5.12.2025 sekä 19.12.2025 kokouksissaan.

Yhteinen kirkkoneuvosto päätti pyytää lausunnot laaditusta perussääntöluonnoksesta kokouksessaan 25.9.2025 § 249. Lausunnot pyydettiin seurakuntaneuvostoilta, yhteistyötoimikunnalta, kirkkoherrainkokoukselta ja seurakuntayhtymän johtoryhmältä.

Perussääntöehdotusta valmisteiden työryhmien jäsenet

Sääntötyöryhmän valmisteluryhmän jäseninä toimivat: Lauri Kopponen (pj), Ritva Saario, Wiking Vuori, Saara Haukipuro, Hilikka Niemistö, Mikko Sulander (1.11.2025 alkaen) ja Juha Silander.

Sääntötyöryhmän jäseninä toimivat: Lauri Kopponen (pj), Riitta Asikanius, Juha Raitio, Ritva Saario, Kalle Sällström, Wiking Vuori, Tuulikki Vuorinen, Stefan Forsén, Saara Haukipuro, Hilikka Niemistö, Riikka Reina, Juha Rintamäki, Juha Silander, Mikko Sulander (1.11.2025 alkaen) ja Maika Vuori.

Annetut lausunnot

Lausunnon antoivat 19 seurakuntaa. Herttoniemen, Johanneksen, Matteuksen, Mikaelin, Oulunkylän, Petruksen, Roihuvuoren, Töölön, seurakunnat eivät esittäneet lausunnossaan mitään sellaista, mikä olisi edellyttänyt vastauksen laatimista.

Yhteistyötoimikunta käsiteli asian kokouksessaan 6.11.2025. Toimikunta ei antanut lausuntoa eikä se edellyttänyt vastauksen laatimista. Kirkkoherrainkokouksessa asiaa on käsitelty 2.9.2025 § 91. Kirkkoherrainkokouksella ei ollut huomioita esitettyyn perussääntöluonnokseen. Seurakuntayhtymän johtoryhmän lausunnon pohjalta lisättiin perussääntöön maininta sisäisestä tarkastuksesta.

Otteet seurakuntien niistä lausuntojen osista, joihin on edellytetty vastauksia sekä lausuntoihin laadituista vastauksista sekä lausunnot kokonaisuudessaan ovat liitteessä.

Keskeiset muutokset ja lisäykset

Ehdotus uudeksi perussäännöksi on laadittu kokonaisuudessaan niin, että se vastaa mahdollisimman tarkasti uutta työnjakoa seurakuntien ja seurakuntayhtymän / yhteisten palveluiden välillä.

Seurakuntayhtymän perussäännöstä säädetään kirkkolain 3 luvussa. Kirkkolain (KL) 3:12.1:n mukaan perussäännössä määrätään seurakuntayhtymän toimivaltaan siirrettävät tehtävät ja annetaan tarpeelliset määräykset seurakuntayhtymän ja siihen kuuluvien seurakuntien toimivallan jakautumisesta. Toimivallan ja tarvittavien määräysten antamista rajoittavat KL 3:15:ssä säädetyt tehtävät, jotka kuuluvat lain nojalla seurakuntayhtymälle.

Helsingin seurakuntayhtymän uuden perussääntöön on tehty kielellisiä korjausehdotuksia. Pykäläkohtiin on lisätty otsikointi, maininta seurakuntayhtymän kaksikielisuudesta sekä seurakuntayhtymän englanninkielinen nimi. Tekstiin on tehty vähäisiä kielellisiä korjauksia sekä termistön tarkennuksia. Esimerkiksi rakentamistoimi on ehdotettu muutettavaksi rakentamispalveluiksi.

Seuraavassa esitetään muutokset nykyisen perussäännön ja laaditun uuden perussääntöehdotuksen välillä:

1 § Seurakuntayhtymän nimi ja kotipaikka

lisätty termi "kaksikielisen", sekä sulkuihin "epävirallisena englanninkielisenä nimenä Helsinki Parish Union".

2 § Seurakuntayhtymän seurakunnat

Ei muutoksia.

3 § Omaisuus ja velvoitteet

3 § 1. momentti on sisällöltään sama kuin aiemmin

3 § 2. momentissa on merkittäviä muutoksia aiempaan. Tällä hetkellä voimassa oleva perussäännössä on kerrottu lahjoitus- ja testamenttiomaisuuden hoidosta ja käytämisestä. Uudessa perussäännössä selkeytetään, että lahjoitus- ja testamenttivarat tulevat seurakuntien omistukseen ja seurakunta vastaa myös velvoitteista näiden osalta; seurakunta päättää myös lahjoituksena tai testamentilla saadun kiinteän omaisuuden luovuttamisesta. Maininta asiantuntijapalveluista on lisätty.

uusi 3 § 2. momentti kuuluu näin:

Seurakunnalle lahjoitettu tai testamentattu irtain tai kiinteä omaisuus ja sen sijaan tullut omaisuus sekä näiden tuotto on kuitenkin seurakunnan omistuksessa. Seurakunta vastaa tällaiseen omaisuuteen liittyvistä velvoitteista. Seurakunta päättää myös edellä tarkoitettuun omaisuuteen kuuluvasta kiinteästä omaisuudesta ja sen luovuttamisesta. Seurakunta ja seurakuntayhtymä voivat sopia lahjoitus- ja testamenttiomaisuuden hoitamisen siirtämisestä seurakuntayhtymälle. Lahjoitus- ja testamenttiomaisuutta luovutettaessa tai sitä koskevia sitoumuksia tehtäessä seurakunnan käytettävissä ovat seurakuntayhtymän asiantuntijapalvelut.

3 § 3. momentti on sanoitettu uudestaan, mutta asiasisältö ei sinänsä ole muuttunut.

4 § Seurakuntien virat

Uutena asiana perussäännössä, lisäksi mainittu lainkohdat, joilla seurakuntien virkojen perustamista, muuttamista ja lakkauttamista on perusteltu. Kaikkia virkoja ei siis tarvitse kierrättää yhtymän kautta. Kyse on lähtökohtiasesti seurakuntayhtymän toimivaltaan kuuluvasta asiasta, joka perussäännön kirjauksella on mahdollista siirtää seurakunnan toimivaltaan. Jo tähän asti seurakunnat ovat voineet itsenäisesti päättää työsopimussuhteiden solmimisesta joten tämä muutos vahvistaa seurakuntien mahdollisuutta päättää omasta henkilöstösuunnittelustaan.

Uusi 4 § kuuluu näin:

Seurakunnat päättävät itse omien virkojensa perustamisesta, muuttamisesta ja lakkauttamisesta (KL 3 luku 15 § 2 mom.; KJ 8 luku 1 § 3 mom.).

5 § Seurakuntayhtymän tehtävät

Pykälään sisältyy lakisääteiset tehtävät, mitä seurakuntayhtymällä on.

5 § kohdassa A on eritelty sisäiset tukipalvelut. Nämä sisältävät aiempaan verrattuna paljon muutoksia sanoitukseen. Perussäännöstä on aiemmin puuttunut useita kohdassa A lueteltuja kohtia, kuten 4.-7., joita siis ei ennen ollut perussäännössä lainkaan. Kokonaan uusia tai uudistettuja pykäläkohtia ovat asianhallintapalvelut, asiakkuuden hallinta ja asiakashallinnan järjestelmät, tietohallintapalvelut, yhteiset hankintapalvelut, diakonian, kasvatuksen ja kehittämisen asiantuntija-apu sekä näihin liittyvät välttämättömät tehtävät ja palvelut, yhtymän luottamushenkilöiden toimintaedellytysten turvaaminen ja osaamisen kehittäminen yhdessä seurakuntien kanssa, ulkopuolisen rahoituksen hakeminen ja toimintamallit sekä ajankohtaisten ilmiöiden tunnistaminen ja käsittely yhdessä seurakuntien kanssa. Lisäksi ensimmäiseen kohtaan on lisätty sisäinen tarkastus. Mainituissa pykäläkohdissa on kyse lähinnä olemassaolevan käytännön kirjaamisesta.

Erityisesti kohta 8. Kiinteistö- ja rakennuspalvelut, ovat kokonaan uutta; kohta 9. irtaimistoasiat on sanoitettu ja ryhmitelty uudestaan. Kohdat 12.-14. ovat kokonaan uusia perussäännössä. Tarkoitettu palvelemaan ennen kaikkea seurakuntia, mutta myös yhtymän sisäisiä yksiköitä.

Toimivallanjako irtaimistoa koskevissa kysymyksissä on selkeytetty ja esitystapa on muutettu selkeämmäksi kohdassa yhdeksän.

5 § kohdan B. alku on selkeä ja väljä. Itse luettelon tarkoitus on kuvata myös sitä, että seurakuntayhtymä tukee ja täydentää seurakuntien palveluita pois lukien keskusrekisteri ja hautaustoimi, jotka yhtymällä kokonaan. Sanoitusta on siis muutettu nimenomaisesti korostamaan yhtymän tukevaa roolia.

5 § kohdan B. alakohdissa 4.-7. on tietoisesti supistettu yhtymän ja yhteisten palvelujen roolia työnjaon pohjalta. Laajemman strategiatyön tulos on ollut vastuun siirtäminen seurakuntiin.

Viimeinen pykälä, joka koski ruotsinkielisiä seurakuntia, on poistettu. Jatkossa yhtymän seurakunnille tarjoamat palvelut ovat samoja seurakunnan kielestä riippumatta.

Aikataulu

Mikäli yhteinen kirkkoneuvosto niin päättää, viedään perussäännön muuttaminen yhteisen kirkkovaltuuston 29.1.2026 kokoukseen käsiteltäväksi.

Vaikutusten ja riskien arviointi

Lapsivaikutukset: Perussäännön muutoksella on vaikutuksia lapsiasioihin. Työntehtävien linjausten perusteella tehdyt muutokset perussääntöön muuttavat ja ovat jo käytännössä muuttaneet työnjakoa seurakunnan ja seurakuntayhtymän välillä mm. erityisnuorisotyössä. Koska muutokset ovat lähtökohtaisesti työntehtävien, niiden vaikutusten ei voida katsoa olevan merkittäviä.

Talous-, henkilöstö- ja ympäristövaikutukset: Perussäännön muutoksella ei ole suoria ympäristövaikutuksia. Työntehtävien jakoon liittyvät muutoksilla on henkilöstövaikutuksia sillä ne vaikuttavat palvelussuhteisiin tehtävien siirtyessä esimerkiksi yhtymältä seurakunnalle. Samasta syystä muutoksilla on talousvaikutuksia, jotka ovat lähinnä teknisiä muutoksia talousarvion kirjauksiin.

Riskit: Perustellusta valmistelusta ja lausuntokierroksesta huolimatta perussääntö voi sisältää sääntelyaukkoja tai tulkinannvaraisuuksia tilanteissa, joita ei ole ennalta osattu odottaa tai arvioida. Mahdollisten tulkinnanvaraisuuksien varalta perussäännön valmisteluaineistoon on lisätty lausuntovaiheessa annetut kommentit ja kysymykset sekä niihin annetut vastaukset.

Toimivallan peruste

Kirkkolaki 3. luku 13.3 §

Lisätiedot

Hallintojohtaja Juha Silander, puh. 040 563 9709, juha.silander@evl.fi

HR- ja hallintojuristi Mikko Sulander, puh. 0400 910774, mikko.sulander@evl.fi

Jakelu